

20.1.2022

Julkinen

Kansallisten dialogien valmistelu

Toimikausi 15.1.2021 – 31.5.2022

Tausta Vuoden 2020 maailmanlaajuisen koronapandemian alussa luotiin Poikkeusajan dialogit keskustelujen sarjaksi. Tavoitteena oli luoda ymmärrystä siitä, miten erilaiset ja eri elämäntilanteissa olevat ihmiset kokivat elämänsä pandemian aikana.

Poikkeusajan dialogit olivat merkittävä julkisen sektorin innovaatio, joka rakensi osallisuutta ja vahvasti osallistujien luottamusta tulevaisuuteen. Keskellä koronakriisiä dialogit toimivat pysähtymisen ja kokemusten jakamisen tiloina, joissa voitiin rakentavasti käsitellä ihmisten huolia, toiveita ja tulevaisuudenkuvia. Keskusteluissa käytetty Erätauko-menetelmä mahdollisti tasavertaisen osallistumisen, kuuntelemisen ja kuulluksi tulemisen.

Poikkeusajan dialogeille on kuitenkin pandemia-aikaa pidempi merkitys, sillä dialogia tukevien käytäntöjen luominen kansalaisten arkeen ja yhteiskuntaan auttaa jatkossakin kohtaamaan erilaisia haasteita ja selviytymään niissä.

Poikkeusajan dialogeissa keskustelun järjestäjäksi tai osallistujaksi saattoi tulla kuka tahansa, joka sitoutui tiettyihin dialogia mahdollistaviin peruserätyksiin. Kaiken kaikkiaan keskusteluja järjesti yli sata erilaista toimijaa järjestöistä, kunnista, yrityksistä, hengellisistä yhteisöistä valtionhallintoon ja yksittäisiin kansalaisiin, ja niihin osallistui yli 2000 ihmistä erilaisista taustoista, yhteisöistä ja elämäntilanteista. Erityistä huomiota kiinnitettiin siihen, että myös haavoittuvimmissa asemassa elävien kansalaisten ääni kuuluisi keskusteluissa.

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) suositti Suomelle luottamus-arvioinnissaan keväällä 2021, että Suomen poikkeusaikojen dialogien pohjalta kansallisista dialogeista juurtuisi Suomeen valtakunnallinen luottamusta, demokratiaa ja yhteiskuntarauhaa ylläpitävä käytäntö.

Tavoite/tehtävä

Tavoitteena on Poikkeusajan dialogeissa syntyneiden toimintatapojen pohjalta luoda Kansallisten dialogien malli. Tavoitteena on uudenlainen malli yhteiskunnallisen vuoropuhelun toteuttamiseen kansalaisten, yhteisöjen ja viranomaisten yhteistyönä. Kansallisissa dialogeissa keskustellaan ihmisille ja yhteisöille tärkeistä asioista tavalla, joka vahvistaa osallisuutta ja synnyttää ihmisten kokemuksiin perustuvaa ymmärrystä erilaisista haasteista ja mahdollisuuksista.

Konkreettisesti kyse on tarvittavan pituiselle ajanjaksolle sijoittuvasta dialogisten keskusteluiden toistettavasta sarjasta, johon kutsutaan mukaan mahdollisimman laajasti erilaisia ihmisiä ja yhteisöjä. Keskusteluiden tarkoituksena on rakentaa osallistujien kokemusten kautta ymmärrystä ja ajankohtaista tilannekuvaa erilaisista yhteiskunnallisista ilmiöistä, haasteista ja mahdollisuuksista.

Kansallisen dialogin (National Dialogue) käsite ei ole uusi. Kansallisiksi dialogeiksi nimettyjä hankkeita ja prosesseja on toteutettu eri aikoina ympäri maailmaa, erilaisissa tilanteissa. Konfliktien sovitteluun ja rauhanrakentamiseen erikoistunut Berghof Foundation määrittelee kansallisen dialogin kansallisesti johdetuksi poliittiseksi prosessiksi, jossa pyritään dialogin ja luottamuksen vahvistamisen keinoin rakentamaan yhteiskunnallista konsensusta ja parempaa päätöksentekoa erilaisissa siirtymä-, murros- tai konfliktitilanteissa.

Suomalainen kansallisten dialogien malli ei kuitenkaan ole poliittinen prosessi, eikä siinä tavoitella konsensusta tai konsensukseen perustuvaa päätöksentekoa. Tavoitteena on mahdollisimman moniäänisen ymmärryksen rakentaminen ihmisten kokemuksista ja käsillä olevista haasteista. Tavoitteena on nykyistä laajemman sosiaalisen vuoropuhelun kautta vahvistaa osallisuutta, yhteenkuuluvuutta ja suomalaisen yhteiskunnan muutoskykyä erilaisissa ekologisissa, taloudellisissa ja sosiaalisissa haasteissa.

Suomen ensimmäinen kansallisten dialogien esimerkki, eli Poikkeusajan dialogit, toteutui valtakunnallisena, koko maan kattavana keskustelutarjona. Tavoitteena on, että Kansallisen mittakaavan lisäksi mallia on mahdollista skaalata molempiin suuntiin: kohdentaa paikallisesti tai esimerkiksi tietyn sektorin tai toimialan puitteissa, tai laajentaa kansainväliseksi keskustelutarjaksi.

Organisointi

Operatiivinen ydinryhmä

Puheenjohtaja

Puheenjohtajuus kiertää jäsenten kesken

Jäsenet

Janne Kareinen, johtaja, Dialogiakatemia
 Kai Alhanen, johtaja, Dialogiakatemia
 Katju Holkeri, finanssineuvos, valtiovarainministeriö
 Ira Alanko, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö
 Päivi Tampere, viestintäpäälikkö, valtioneuvoston kanslia
 Laura Arikka, toimitusjohtaja, Erätauko-säätiö
 Riitta Honkanen, verkostokoordinaattori, Rovaniemen kaupunki
 Ulla Siimes, toiminnanjohtaja, Lasten suojelukeskusliitto

Sihteeri

Kristiina Heiskanen, assistentti, valtiovarainministeriö

Työn kuluessa kuullaan asiantuntijoita ja tutkijoita.
 Valmistelussa mahdollistetaan osallisuus myös poikkeusajan dialogeja järjestäneille tahoille

Kaikilla työryhmässä edustettuna olevilla tahoilla ei ollut esittää työryhmän toimeksiannon alaan perehtyneitä miehiä, minkä vuoksi kiintiövaatimuksesta poikkeamiselle on lainkohdassa (609/1986 4 a §) tarkoitettu erityinen syy.

Kuntaministeri

 Sirpa Paatero

Erityisasiantuntija

 Matti Kuivalainen

Jakelu / Sändlista

Kuntaministeri Sirpa Paateron esikunta

Kansliapäällikkö Juha Majanen

Alivaltiosihteeri Päivi Nerg

Valtiovallinnon kehittämisosasto VKO

Kunta- ja aluehallinto-osasto KAO

Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekniinen osasto JulkiCT

